

BABIÂLÎ. BÂB-İ 'ÂLÎ, Osmanlı imparatorluğunda sadrâzam (vezîr-i âzam) 'lık makam ve dâiresine delâlet eden ve bilhassa XIX. asrın başından itibaren kullanılan bir tâbirdir. Eskiden sadrâzamların, ayrıca resmî dâire olarak da kullandıkları, hususî ikametgâhlarına «kapı" denilmekte idi. Babıâli, „kapı" kelimesinin karşılığı resmî bir tâbir olup, «yüksek kapı" mâ-nasmdadır. Kapı tâbiri, çok eskiden umumî olarak, türk hükümdarlarının sarayları için kullanılmış, sonraları da, devlet ve hükümet işlerinin tedvir edildiği birer mahâll olmaları itibarı ile, vezir-i âzamların saray ve konaklarına da teşmil edilmiştir. Şarkta öteden beri halk işlerinin hükümdar sarayları kapısında görülmesinden dolayı, daha Xenophon tarafından zikredilen (krş. Hammer, *Hist. de l'Empire Otto-man*, Paris, 1836, III, 298; J. Deny, *Encyclopedie de Vislam*, zeyl, mad. BÂB-I 'ÂLÎ) ve garpta da buna benzer şekilde (msl. Cour, Hof) kullanılan bu kelime, saraydan maada, sarayda görülen devlet işlerini ve dolayısı ile idareyi gösterdiği gibi, Japonya 'da imparatora verilen ve aynı mânada olan *mikado* („yüksek kapı") sıfatı da, bu tâbirin Asya 'ya mahsus olabileceğini hatıra getirmektedir (krş. *Encyclopedie de Vislam*, I, mad. KAPU). Bundan başka Sâsânîler devrine kadar çıkan bu mânada olarak İran 'da kullanılan ve menşe 'i „der, dergâh, derbâr, der-hâne" gibi sözlerin türkçeye — şark türkçesinde *eşik* kelimesi de bâzan bu mânayı ifade eder — *kapı* şeklinde geçtiği iddia edildiği gibi (krş. J. Deny, *göst. yer.*), ermeniceye ve Ibn Haldun 'da görüldüğü vecihle, Memlûkler zamanında türkçeden arap tarihçilerine (656 = saray, *alahvâb al-sultâniya*) geçmiş olması muhtemeldir. Kapı tâbiri başlangıçta hükümdar sarayı mânasına gelmekle beraber, sonraları Osmanlılarda, bilhassa vezir-i âzam

sarayına „paşa kapısı" denilmiş ve yalnız „kapu" sözü bile, son zamanlara kadar, hemen dâima bu mânada kullanılmıştır. Bilâhare, diğer resmî makamlara da teşmil edilerek, defterdar sarayına «defterdar ka-pusu", yeniçeri ağalarınınkine «ağa kapusu" den-, mistir; bâb-1 fetva, bâb-1 zaptiye de bunun gibidir. Bu suretle kelimenin mânası daha ziyâde

genişletilerek, umumiyetle bütün devlet dâirelerine de «kapı" denilmiştir. *Kapı* kelimesi ile alâkadar bir takım tâbirler ile vazife ve memuriyetler daha vardır:

kapı kula askeri, kapı ağası, kapı oğlanı, kapı kethüdası, kapıcı bası, kapı çukadarı v.s. Keza gerek saray-ı hümayun halkına ve gerek sadrâzamın tekmi ev halkı ile maiyetine ve saray ile buralardaki silâhlı kuvvetlere „kapı halkı" adı verilmekte idi. Maiyeti kuvvetli ve kalabalık olan ve bu sebepten bulunduğu yerde inzibat ve asayışı kolayca temin eden vezirler için de „kapusu mükemmel" denildiği gibi, valilerin aldığı bir nevi vergiye de „kapu altı harcı" adı verilirdi.

Osmanlılarda *kapı* sözü, resmî lisanda, ekseriya farsça ve arapça *dar* ve 656 kelimeleri ile müteradif olarak, yerine göre, «padişahın sarayı, sadrâzamın konağı", bâzan da buralarda görülen devlet işlerini telmihen, bizzat „devlet ve hükümet merkezi" mânasına kullanılmıştır (krş. der-i devlet-i aliyye, der-i aliyye, der saadet; bâb-1 hümayun, bâb-1 devlet, bâb-1 saadet, bâb-1 âsa-fî, bâb-1 âli).

Devlet işlerinin daha ziyâde sarayda ve bilhassa divanda (divan-1 hümayun, divan-1 âli) görüldüğü ilk zamanlarda, vezir-i âzam sarayı (paşa kapısı) pek o kadar ehemmiyetli değildi. Bununla beraber, sadrâzam da, kendi sarayında haftanın 4 gününde tezkirecileri ve selâm çavuşu ile „muhtac-1 arz olmayan umura hükm-i

şerif buyurulmak" üzere, «ikinci divanı" yapmakta idi (krş. 'Ali, *Kunh al-ahbâr*, basılmamış kısım., Üniversite kütüp., T.Y., nr. 2290/32, var. 89). Sadrâzamın reisliği altında toplanan divan, sonraları ehemmiyetini kaybederek, işlerin «paşa kapısı" 'na devredildiği ve divanın da, kat'î olarak, buraya intikâl ettiği XVIII. asra kadar (krş. d'Ohsson, *Tableaa General de l'Empire Ottoman*, Paris, 1791, VII, 153), en mühim devlet dâiresi, yâni ilk b â b 1 â 1 i, divan-ı hümâyundur. Divan-ı hümâyun kıymet ve ehemmiyetini yavaş yavaş kaybedince, bunun neticesi olarak, tam bir istiklâl ile hareket eden kudretli sadrâzamlar zamanında devletin mühim işleri „paşa kapısı" 'na intikâl etmeğe başlamıştır (krş. Mehmed Süreyya, *Sicill-i os-mânî*, İstanbul, 1308, IV, 736 v.d.). İşte 1650 tarihlerinden sonra ve bilhassa sadrâzam Köprülü Mehmed Paşa zamanından itibaren, vaziyet böyle olmuştur. Bu sebeple XVIII. asra kadar tarihî kaynaklarda bu hususta ve bu mânada «der-i devlet, divan-ı âli, divan-ı muallâ" gibi tâbirler ile işaret edilen divan-ı hümâyun mühim bir rol oynamakta ve buna mukabil, -aynı kroniklerde ve bu devre âit diğer tarihî kaynaklarda «vezir kapısı, paşa kapısı" ve bunların karşılıkları olan „bâb-ı âsafî, bâb-ı âli" 'ye

heBABIÂLİ

îU

men hemen hiç rastlanmamaktadır,. Bundan da o zamanlarda Bâbıâlinin o kadar ehemmiyetli görülmediği anlaşılır. Gerçi daha XV. asır vesikalarında (bk. İnkılâp kütüp., M. Cevdet yazmaları, tahrir defteri, O. 89, s. 119, 202, *tür. ger.*), hükümet işlerinin tedviri hususunda, «kaplıya arzları" vâkidir ve timar, zeamet tevcihi ile devrin belli başlı dahilî, askerî, malî, işleri hakkında „kapudan emirler" yazılmaktadır. Fakat bu

tâbirin, o devirde, Âşık Paşa-zâde tarihinde geçen „padişah kapısı" (s. 171), yâni „divan-ı hümâyunu" ifade ettiği muhakkaktır. Ancak bilâhare, divan-ı hümâyunun devlet işleri ile daha az meşgul olması veya bu divanın büsbütün sadrâzamın sarayına nakledilmesi neticesi olarak, işlerin sadrâzamlara ve onun resmî dâiresine intikâliyledir ki, bu kelime son zamanlardaki mânada, münhasıran babı âliye delâlet etmiştir (krş. Atâ, *Tarih*, III, 97).

Vezirler, bilhassa vezir-i âzamlar, öteden beri „âsaf" sıfatı ile anılmakta oldukları için, bunlara âit her şeye de, bu sıfat ilâve edilmiş ve konağına da „saray-ı âsafî, bâb-ı âsafî" denilmiştir. XVIII. asır nihayetlerine kadar devam eden „paşa kapısı" tâbiri sonra „saray-ı sadr-ı âlî, divanhâne-i bâbıâli" ve kısaca »bâbıâli" tâbirleri ile ifade edilmeğe başlamış ve garpta XVIII. asırdan itibaren (Marigli, *l'Etat mili-taire de l'Empire Ottoman*, Amsterdam, 1732, s. 30 v.d.) yalnız „paşa kapusu" 'nu değil, aynı zamanda bizzat Osmanlı hükümetini ifade eden bu tâbir (Porte, Sublime Porte, Hohe Pforte) kullanılmağa başlanmıştır (krş. Deny, *göst. ger.*) ve XIX. asır başından itibaren iyice yerleşmiştir. Gerçi b â b ı â l i sözü XVI. ve XVII. asır kroniklerinde ('Ali, *Kunh al-ahbâr*, var. 109; Naimâ, *Tarih*, IV, 48) geçmektedir. Fakat bunlardaki tâbirler ile, „paşa kapısından" ziyâde, saray ve divan-ı hümâyun kasdedilmektedir. Bununla beraber, Nevşehirli İbrahim Paşa ve hattâ Köprülü Mehmed Paşa zamanında, Bâbıâli namı ile, hususî bir dâire, yâni sadrâzamın aynı zamanda ikametgâhı olan bir bina mevcut idi (arşiv vesikalarında buna tesadüf eden İsmail Hakkı Uzunçarşılı 'nın şifahî izahatı) ve bu keyfiyet, aşağıda vereceğimiz izahatla da, belireceği gibi „paşa kapısı"

'na bu zamanlardan itibaren „bâbîâli" denildiğini gösterir. Atâ 'ya göre (*Tarih*, I, 161), „merkez-i masâlih-i dev-let-i aliyye", iptida „vezir kapısı", sonra „bab-ı âsafî" ve sonra „paşa kapısı" ve en sonra „bâbîâli" isimlerini almıştır. Mamafih, muhtelif zamanlarda, bâzan bu muhtelif isimlerden bir kaçını bir arada olarak kullanılmıştır.

Paşa kapısı, sadrâzâmın oturduğu semte göre, başka başka yerlerde bulunuyordu. Devletin ilk merkezleri olan Bursa ve Edirne 'de de padişah sarayından ayrı olarak, „kapı™ denilen paşa konakları vardı. İstanbul fethedildikten sonra, vezir kapısı, Mahmud Paşa, Gedik Paşa, Etmeydanı veya Yerebatan mevkilerinde idi, XVII. asrın başından itibaren ki, paşa kapısınının Bâbîâlinin şimdiki mevkiinde, veya buna yakın bir yerde, Alay köşkü karşısında bulunduğu ve sadrâzâmların, bâzı istisnalar hâric, artık devamlı olarak, burada oturdukları görülmektedir. Ahmed 1. 'in sadrâzâmlarından Derviş

Paşa (1606/1607) bu civarda (Demirkapı) bir saray yaptırmıştı (Na'imâ, I, 432). Sadrâzam Halil Paşa 'nın da (son sadareti 1036 = 1626/1627) Alay köşkü karşısında — sonradan Kummeydam adını alan bugünkü Başvekâlet arşiv dâiresi yerinde — bir sarayı bulunduğu ve bilâhare Mehmed IV. 'in bunu tamir ve tefriş ettirip, yararlıklarına mükâfat olarak, 1654 'te sadrâzam Derviş Mehmed Paşa 'ya verdiği ve artık bundan sonra „paşa kapısınının" burada karar kıldığı anlaşılmaktadır (krş. Ham-mer, *Histoire de l'Empire Ottoman*, X, s. 347 ; d'Ohsson, *agn. esr.*, VII, 158). Mamafih Köprülü Mehmed Paşa zamanında burası terkedildiği gibi, XVII. asrın ikinci yarısında cereyan eden mü-tevali harpler sebebi ile, padişahların ve sadrâzam

da dâhil olduğu hâlde, bütün erkân-ı devletin harekât sahasına yakın bulunmak mülâhazası ile, Edirne 'ye giderek, orada ikamet etmeleri ve İstanbul 'a ancak arasına gelmeleri dolayısıyla, »paşa kapısı" muhtelif yerlerde bulunmuştur. Bu hâl İbrahim Paşa 'nın Pasarofça muahedesini aktedip (1718), devlet erkânı ile birlikte, kat'î olarak İstanbul 'a geldiği ve kendi mensuplarını idare makamlarına getirmek suretiyle, Bâbîâliyi yeniden teşkil ettiği tarihe kadar devam etti. 1740 'ta, o sırada başka bir yerde bulunduğu anlaşılan, paşa kapısı (sadrâzam İvaz Hacı Mehmed Paşa sarayı) yanınca, „öteden beri sudûr-i izam hazaratma mahsus olan saray-ı atîk", yâni Bâbîâli tamir ve yeniden tefriş edilmiş ve bütün Bâbîâli ricali buraya nakletmişti (Subhi, Sami, Şâkir, *Tarih*, İstanbul, 1198, var. 172 v.d.). Diğer taraftan Bâbîâli binasının Soğukçeşme tarafında, bugün de mevcut, mükellef bir kapısı vardı ki, buna da „bâ-b-ı âli" denirdi. Bidayette harem ve selâmlık dâirelerini ihtiva eden Bâbîâli binasının ayrıca büyük mutfakları, koğuşları, ahırları v.s. bulunduğu gibi, sadrâzâmın resmî muamelâtında başlıca yardımcıları olan kimselerin de burada odaları vardı. İlk Bâbîâli ricali, evvelâ tevki'î, sonra reisül-küttab, daha sonra kethüda-i sadr-ı âlî ile çavuş basıdan [bk. madd.] ibaretti. İlk ve başlıca ricalini bunların teşkil ettiği Bâbîâli binası, 1755 (zilhicce 1168) 'te büyük bir yangın neticesinde,

İ7t> BÂBİÂLİ.

tamamen yanmış ve bir müddet için, „paşa kapısı yeniden bina olununcadek", Esmâ Sultan 'in Kadırga 'daki sarayına taşınmıştı (Vâsıf, *agn. esr.* I, 43). Bundan sonra bina, o zaman Tomruk denen harem kısmı da dahil olarak, Alemdar Paşa hâdisesinde (1808),

kamilen yanmış ve eski Vâlde Sultan kethüdası Yusuf Ağa 'nın Baye-zid'de Mürekkepçiler kapısı karşısındaki evi (Zeyneb Hanım konağının bulunduğu yerde), taraf-ı miride olduğu ve „paşa kapısı" ittihazına elverişli bulunduğu için, sadrâzam Memiş Paşa buraya taşınmıştır. Ancak iki sene sonra, Babıâli arsasına yeni binanın temeli atılmıştır (Şâni-zâde, *Tarih*, İstanbul, 1284, I, 146, 339 v.d.). Babıâli üçüncü defa olarak, 1826 (zilhicce 1241) 'da meşhur Hoca Paşa yangınında yanmıştır. Vak'a-i hayriyeyi müteakip, Bâb-ı fetva ittihaz edilip de mefruşatı ikmâl edilmediği için, şeyhülislâmın henüz taşınmadığı Ağakapısı (Süleymaniye) muvakkaten Babıâli binası olarak kullanılmış, fakat diğer taraftan Mahmud II. sadrâzam Selim Mehmed Paşa 'ya, bir hatt-ı hümayun ile, bâbıâlinin ilkbaharda inşası için hazırlıkların yapılmasını emretmiş ve kardeşi Halil Bey 'in bina emini tâyin edildiğini bildirmiştir (Lûtfi, *Tarih*, V, 138). Ancak Alemdar vak 'asından ve bilhassa yeniçeriliğin kaldırılmasından sonra, Babıâli binası yavaş yavaş sadrâzamların ikametgâhı olmaktan çıkmağa başlamış, devlet idâresinin başlıca merkezi hâline gelmiştir. Bâbıâlinin harem dâiresi ise, Tanzimatı müteakip, ilga edilmiştir.

Vak'a-i hayriyeye kadar Bâbıâlide devlet işleri başlıca iki istikamette yürütülüyordu; haricî siyaset işleri ile diğer mühim hususlar için sadrâzam, kapudan Paşa, şeyhülislâm, kethüda, defterdar, reis efendi ve sudûrdan birinin bulunduğu hususî bir meclis akdolunurdu.

Alelade dâvalar ile masalih ise, sadreyn ve İstanbul kadısının sadrâzam huzurunda toplandığı arz odalarında rü'yet edilirdi. Babıâli teşkilâtında 1836 'da kethüda-i sadr-i âli vazifesinin mülkiye ve bir sene sonra da dâhiliye, rei-sülküttablığın hâriciye ve defterdarlığın

mâliye nazırlığına kalbolunması gibi İslâhat, Bâbıâliye başka bir şekil vermiş, bu suretle, kâhya bey, reisülküttab, çavuş başı gibi, sadrâzamın ri-kâbında bulunan eski büyük rical, dâhiliye, hâriciye ve mâliye nazırları sıfatı ile, mes'ûl birer devlet adamı olmuşlardır. Devlet teşkilâtında Avrupa kanun ve nizamlarının devlet-i aliyyeye tatbiki düşünüldüğü, mevcutların yeniden tetkik edilerek, zamana göre, İslahı ve Avrupa 'daki gibi, devlet işlerini düzenleyecek ve yapılacak ıslâhatı müşavere ve müzakere edecek meclislerin ihdası arzu edildiği Mahmud II. devrinde, Tanzimattan evvel,

bilhassa iki yeni teşekkül dikkati celbeder; bunlar 1838 'de kurulup da, biri mâbeynde, diğeri Bâbıâlide bulunan „meclis-i vâlây-ı ah-kâm-ı adliye" ile „dâr-ı şuray-ı bâbıâli" isimli müşavir heyetlerdir. İşte bu sırada, yukarıda bahsi geçen, hususî meclisi, şeyhülislâm, serasker, kapudan paşa, dâhiliye, hâriciye ve mâliye nazırları ile şura-yı bâbıâli ve meclis-i vâlâ reislerinden mürekkep olmak üzere, daimî bir „meclis-i hâs" hâline getiren bir irade çıkmış ve yine Bâbıâlide arz odasında toplanan mah-keme-i ş/sr'iyyenin de bâb-ı fetvada, şeyhülislâmın huzurunda, akdedilmesi tensip edilmiş ve böylece Bâbıâli yeni bir şekil almıştır. Bâbıâlideki meclislere gelince, 1839'da Rauf Paşa „meclis-i vâlâ" reisi olduğu vakit, bu meclisin Bâbıâlide ve şuray-ı bâbıâlinin" de ticaret nezaretinde toplanması kararlaştırılmıştır. Tanzimatı müteakip teşekkül eden bâzı meclisler daha vardır ki, bunların başında, meclis-i vâlânın fevkinde olmak üzere, 1854 (5 muharrem 1271) 'te teşkil olunup da, reisliğine, hüda-vendigâr valiliği uhdesinde kalmak şartı ile, Alî Paşa 'nın getirildiği „meclis-i âli-i tanzimat" vardır (İbnülemin Mahmud

Kemal, *Son sadrâzamlar*, İstanbul, 1940, L 11). Mamafih 1861 (muharrem 1278) 'de bu meclis kaldırılmış ve bundan sonra da, Bâbîâlîde, birinci meşrutiyete kadar, „islâhat" ve „meclis-i âli-i icraat" gibi, muvakkat meclisler tesis edilmiştir. Tanzimat devrinde merkezî teşkilâtta yapılan en mühim değişikliklerden biri, yine Âlî Paşa zamanında (1868) meclis-i vâlâ-yı ahkâm-ı adliyenin ikiye bölünerek, meclis-i vâlânın şuray-ı devlet ve ahkâm-ı adliyenin de, bilâhare adliye nezaretine inkılâp eden, ayrıca bir meclis hâline gelmesidir. Âlî Paşa bu suretle mülkiye ve adliye işlerini birbirinden ayırmış (ibnülemin, *agn. esr.*, s. 24) ve bunlardan „şura-i devlet" Bâbîâliye yerleştirilmiştir. Bu itibarla bütün bu devirde Bâbîâli mefhumu sadaret, dâhiliye ve hâriciye nazırlıkları ile şura-i devleti ihtiva etmektedir.

Tanzimatın ilânından ve en mühim devlet dâirelerinin, gerek eskilerinin yenileştirilmesi, gerek yeniden teşkil sureti ile, Bâbîâlîde toplanmasından sonra bütün Abdülmecid devri ve, Âlî Paşa'nın ölümüne kadar, kısmen Abdülâziz devri, Bâbîâlinin en fazla nüfuz sahibi olduğu ve Osmanlı imparatorluğunu tamamen temsil ettiği devirdir. Bu esnada bütün salâhiyet saraydan Bâbîâliye geçmiş, idarî ve siyasî kuvvet burada toplanmıştır. Bâbîâlinin istiklâlini büyük bir hassasiyetle temin eden bir devlet adamının vefatından sonradır ki, saray, tâ ikinci meşrutiyete kadar, bütün idareyi ele alması ve Bâbîâliyi gölgede bırakmıştır. ,

BABIÂLÎ - BÂBİL. »7J

Eskiden »Babîâli hocalığı" denilen bir vazife vardı. 1835 tarihine kadar, devlet dâireleriHfeki memurların

bilmeğe mecbur oldukları arapça ve farsçayı öğrenmek için, umumî tahsil müesseseleri bulunmadığından, Bâbîâlîdeki kâtiplere her gün mesaî vaktinden evvel, bu lisanlara ve diğer lüzumlu bilgileri öğretmek üzere, böyle bir vazife ihdas edilmişti (Lût'î, IV, 115). Reşid ve Midhat Paşa 'lar bu sayede yetişmiş olup, bu vazifeye XIX. asrın ilk yarısında bir çok mâruf müderis ve âlimlerin tâyin edildiği görülmektedir.

Babîâlî, tanzimatın ilân edildiği sene (21 kanun 11. 1839 = S zilkade 1254), dâhiliye dâiresi altındaki ahırdan çıkan bir yangın ile, yine tamamen yanmıştır. Bu defa binanın yeniden inşasına kadar, bir müddet „divan-ı daâvî nazırı" Necib Efendi 'nin Bayezid 'de Mürekkep-çiler kapısı karşısındaki büyük konağında (Zey-neb Hanım konağının bulunduğu arsadaki bina Yusuf Ağa 'dan sonra Necib Efendi 'ye intikâl etmişti), sonra o zaman defterdar kapısı olup, bilâhare „bâb-ı zaptiye dâiresi" tesmiye edilen binada (o sırada, mekteb-i maarif-i adliye olmak üzere, hazırlanan Sultanahmed'deki arşiv dâiresi; tafsilât için bk. Osman Ergin, *Türkiye maarif tarihi*, İstanbul, 1940, II, 339) kalmış, fakat daimî ve mazbut bir binaya şiddetli ihtiyaç sebebi ile, eski arsaya, bâzı arsalar daha ilâve olunmuş ve yeni Babîâlî binası kârgir olarak inşa edilmiştir ki, 1843 (ramazan 1259) 'te ikmâl ve 1844 'te açılmıştır (Lût'î, V, 138, VII, 69). Babîâlî arsası, evvelce de bir miktar tevsî edilmiş, yeniçeriliğin ilgası üzerine, o zaman boşalan Etmeydanı ve Şehzâdebaşı 'ndaki odaların arsaları karşılık gösterilerek Babîâlî civarında bâzı binalar istimlâk edilmiş ve buna ilâve olunmuştu.

Babîâlî tekrar 1878 (21 cemaziyelevve! 1295) 'de ve son olarak da 1911 (ösafer 1329) 'de yanmıştır.

Birincisinde yangın binanın ortasındaki şura-1 devlet dâirelerinden çıkmış ve burası ile altındaki ahkâm-1 adliye dâiresi, dâhiliye ve hâriciye nezaretine mahsus bir kısım devâir yanmış ve ancak sadaret dâiresi kurtarılabilmıştır. Ahkâm-1 adliye Ayasofya civarındaki meclis-i meb'usan binasına (Adliye sarayı, 1933 'de yanmıştır), şura-1 devlet de, inşaatın hitamına kadar, muvakkaten maarif nezaretinin üst katına taşınmıştı. Son yangında yine Bâbıâlinin orta kısmı tutuşmuş ve iki yandaki sadaret ve hâriciye nazareti kurtularak, şura-1 devlet ve dâhiliye nezareti ile sadaret dâiresinin de bir kısım kalemleri yanmıştır. Bundan sonra, ortadaki bu kısım bir daha inşa edilmemiştir. Bâbıâlî Abdülhamid zamanında, bütün işler Yıldız sarayından idare edildiği için, büyük bir mev-

Ansiklopedisi

cudiyet gösterememiş, meşrutiyet devrinde ise, salâhiyetleri, tabiatı ile, tahdide uğramıştır. Babıâli binası, Balkan harbi esnasında (1912), „Bâbıâli baskını" adı ile anılan bir vak'aya sahne olmuştur. O vakit mevki-i iktidarda bulunan Kâmil Paşa kabinesinin, Balkan harbini bitirmek için, Londra sulh konferansında, Midye-Enez hattını Türkiye 'nin Trakya 'da şimal hududu olarak kabul etmek temayülü üzerine, İttihat ve Terakki cemiyeti azası Bâbiâliyi, meclis-i vükelânın içtimâ hâlinde bulunduğu sırada, basarak (parşembe 14 safer 1331=23 kânun II. 1913), Kâmil Paşayı istifaya mecbur ve harbiye nâzın Nâzım Paşa ile yaveri yüzbaşı Kıbrıslı Tefik Bey 'i katletmişler ve bu sırada muhacimlerden biri de maktul düşmüştür.

Osmanlı imparatorluğu ile birlikte tarihe karışan Bâbıâlinin bulunduğu bina, Büyük Millet

Meclisi hükümetinin İstanbul mümessilliğine ve
rilmiş ve bilâhere İstanbul vilâyetine tahsis
edilmiştir. (TAYYİB GÖKBİLGİN.)